

Název školy: **Základní škola a Mateřská škola Žalany**

Číslo projektu: **CZ. 1.07/1.4.00/21.3210**

Téma sady: **Český jazyk a literatura pro osmý a devátý ročník**

Název DUM: **VY_32_INOVACE_6C_15_Literární_testování_IV_ukázky**

Vyučovací předmět: **Český jazyk**

Název vzdělávacího materiálu: **Literární testování IV- ukázky**

Autor: **Mgr. Barbora Schneiderová**

Datum vytvoření: **14.4.2013**

Anotace: DUM slouží k zopakování české literatury a k upevnění znalostí o díle a autorovi. Dále si dává za cíl seznámit žáky s konkrétními ukázkami a vybízet je k diskusi.

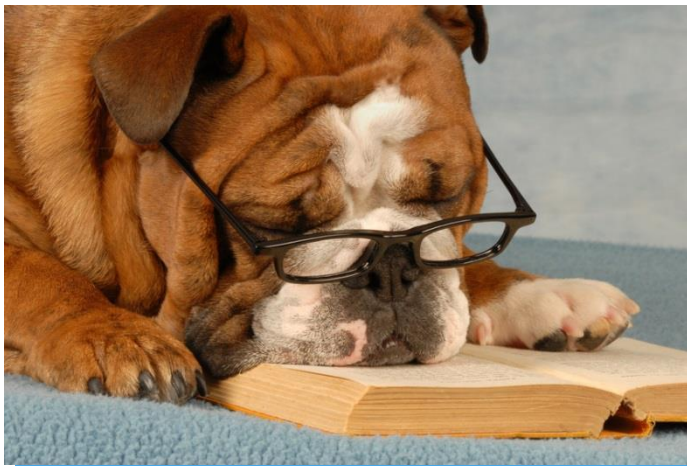
Očekávaný výstup: Žák zařadí ukázkou a určí autora, dokáže odpovědět alespoň na tři otázky vztahující se k ukázce a k autorovi či jeho době. Ostatní odpovědi dokáže dohledat.

Věková skupina, ročník: ZŠ, 8. ročník

Metodické pokyny: Žáci nahlas přečtou ukázkou a určí dílo a autora. Následně odpoví na otázky vztahující se k textu a k autorovi. Na závěr provedou sebehodnocení.

Pomůcky: sešit, popřípadě internet.

Časový harmonogram: 15 minut

Literární testování – ukázky IV

Mgr. Barbora Schneiderová

Přečtěte si ukázkou a určete autora

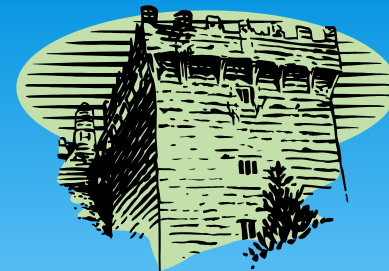
I v smutném zraku mém dvě vřelé slzy stály,
co jiskry v jezeru, po mé si tváři hrály;
neb můj též krásný věk, dětinství mého věk
daleko odnesl divoký času vztek.

Dalekoť jeho sen, umrlý jako stín,
obraz co bílých měst u vody stopen klín,
takt' jako zemřelých myšlenka poslední,
tak jako jméno jich, pradávnych bojů hluk,
dávná severní zář, vyhaslé světlo s ní,
zbortěné harfy tón, ztrhané strůny zvuk,
zašlého věku děj, umřelé hvězdy svit,
zašlé bludice pout', mrtvé milenky cit,
zapomenutý hrob, věčnosti skleslý byt,
vyhasla ohně kouř, slitého zvonu hlas,
mrtvé labutě zpěv, ztracený lidstva ráj,
to dětinský můj věk.

Nynější ale čas
jinošství mého - je, co tato báseň, máj.
Večerní jako máj ve lůně pustých skal;
na tváři lehký smích, hluboký v srdci žal.
Vidíš-li poutníka, an dlouhou lučinou
spěchá ku cíli, než červánky pohynou?
Tohoto poutníka již zrak neuzří tvůj,
jak zajde za onou v obzoru skalinou,
nikdy - ach, nikdy! To budoucí život můj.
Kdo srdci takému utěchy jaké dá?
Bez konce láska je! - Zklamánat' láska má!
Je pozdní večer - první máj -
večerní máj - je lásky čas;
hrdliččin zve ku lásce hlas:
"Hynku! - Viléme!! - Jarmilo!!!"

Odpovězte na otázky

1. Jak se jmenovala autorova milenka a kdy si ji vzal?
2. Jaké byl autor povahy?
3. Jak se současná společnost k dílu stavěla?
4. Do jakého období autorovo dílo spadá?
5. Jmenuj další díla autora.
6. O jaký literární žánr se v díle jedná?
7. Vyjmenuj alespoň tři básnické prostředky, jež autor použil.
8. Kdo byl jeho vzorem?
9. Poslechněte si píseň z filmu Máj od skupiny Support Lesbiens. Diskutujte o ní.

<http://www.youtube.com/watch?v=z8wnLt9NX-o> – 14.4.2013

Řešení – Karel Hynek Mácha -Máj

1. Jak se jmenovala autorova milenka a kdy si ji vzal? Lori Šimková, nevzal si ji, v den plánové svatby se konal jeho pohřeb.
2. Jaké byl autor povahy? Vznětlivý, žárlivý, samotář, inteligentní a přecitlivělý.
3. Jak se současná společnost k dílu stavěla? Dílo bylo nepochopeno, Mácha obviněn z nevlastenectví a dílo odsouzeno. Loupežník nemůže být hrdinou národa.
4. Do jakého období autorovo dílo spadá? Národní obrození, romantismus – téměř jediný romantik.
5. Jmenuj další díla autora. Cikáni, Večer na Bezdězu, Mária, Mnich, Pout' krkonošská...
6. O jaký literární žánr se v díle jedná? Lyrickoepická báseň.
7. Vyjmenuj alespoň tři básnické prostředky, jež autor použil. Přirovnání, metafora, metonymie, oxymorón, personifikace, ...
8. Kdo byl jeho vzorem? G.G. Byron.

Přečtěte si ukázkou a určete autora

V jednom tom zděném stánku, právě naproti zájezdní hospodě "U beránka", hospodařil s mladším bratrem studentem malý, přihnědlý, podivínský mužíček. Sousedé a známí jeho mu říkali "Černý Petříček" pro neobyčejně zatemnělou jeho pleť. Připravovala zde druhdy nebožka matka jeho - velmi sličná to žínka, jíž nikdo věřit nechtěl, že Černý Petříček jejím vlastním synem - svoje pečeně za jednohlasné nadšené pochvaly svých četných odběratelů, u nichž bývala vyhlášena obzvláště pro svoje podsvinčata a husy. Vycpávala husy míšeňskými jablky rosolkou pokropenými, podsvinčata chlebem v kořeněném pivu máčeným, čímž prý docilovala u nich chuti tak výtečné, že se lidé v pravém smyslu slova o ně před stánkem rvali, když je sekávala.

Černý Petříček nevedl však živnost po matce dále, ač by byl husu rovněž tak dokonale upekli jako ona; vždyť jí pomáhal od mládí zboží její pařit, kuchtat a na pekáčích obracet. Uznal totiž, že se zevnějšek jeho nikterak k tomu nehodí, aby stál sám v čele podniku za úkol majícího, aby vyhovoval a lahodil lidským choutkám. Rozhodl tedy po smrti matčině se vzácnou skromností, že bude raději prodávat staré knoflíky.

Odpovězte na otázky

1. Jaké bylo vlastní jméno autorky?
2. Kterou světovou autorkou se inspirovala?
3. Na jaké tři literární proudy se její dílo dělilo?
4. Jmenuj další díla autorky.
5. Kde se děj románu odehrává, jak se místo nazývá dnes?
6. Se kterým autorem ji pojila platonická láska?

Řešení – K. Světlá – Černý Petříček

1. Jaké bylo vlastní jméno autorky? **Johanna Rottová (Mužáková)**
2. Kterou světovou autorkou se inspirovala? **George Sandovou.**
3. Na jaké tři literární proudy se její dílo dělilo? **Pražské měšťanské dílo, vesnická tvorba z Podještědí, postavení vesnických žen.**
4. Jmenuj další díla autorky. **Kříž u potoka, Zvonečková královna, Frantina, Vesnický román, Nemodlenec, atd.)**
5. Kde se děj románu odehrává, jak se místo nazývá dnes? **Na Koňském trhu, dnešní Václavské náměstí.**
6. Se kterým autorem ji pojila platonická láska? **S Janem Nerudou.**

Přečtěte si ukázkou a určete autora

Výstup devátý

DOROTKA (vběhne Švandovi do náručí): Pozdrav tě ruka nebeská, můj milý Švando! Ach, to jsem ráda, že jsme tě přece našli, vždyť jsme už skoro celý svět prolezli, přes hory a doly, přes lesy a vody, a kdyby nebylo mé známé přítelky, seděli bysme snad někde za světem a koukali bysme, kudy za tebou! No, jak se máš? Co děláš? Myslíš na mne? Schraňuješ hodně? No tak Mluv!

VOCILKA (sedí mezitím pořád u stolu, obíraje se pitím): A to je řehtačka!

ŠVANDA: Ale jakpak mám mluvit, když ti huba jede, jako by ses chtěla do soudného dne vyptávat? Dobře se mám, myslím na tebe - ale co ti napadlo pustit se do světa?

KALAFUNA: Ano, pomysli si, Švando, to je osoba! Když jsi nešel za čtyrky neděle, začala všet hlavu, a když jsi nešel po osmi nedělích, chodila jako bez hlavy.

DOROTKA: Já ti to povídala napřed, že to bez tebe nevydržím, - a potom jsem si pořád myslila, že se ti něco stalo.

VOCILKA: Kýho čerta, to je zamilovaná kronika, to bych mohl potřebovat!

KALAFUNA: A když ji potkalo konečně to neštěstí .

* DOROTKA: Ach, já bych byla snad i bez něho odešla!

ŠVANDA: Jaké neštěstí?

KALAFUNA: Že jí ulehl otec a více nevstal -

ŠVANDA: Tvůj otec?

DOROTKA: Ach arci! (Utírá si oči.)

VOCILKA: Mohla se tam položit místo něho.

KALAFUNA: Tu ti přijde ke mně, jestli prej bych s ní nešel za tebou.

Já ti první chvíli myslil, že na ní oči nechám. Pak jsem si to ale rozpočítal, hehe! Vidíš, jářku, stará bručí bez toho pořád na malé vejdělky, ušetř jí tedy jedlíka - snad přitom ve světě něco utrhneš, vždyť nejsi šumař, aby tě hodil pod lavici. Byl to ode mne arci darebácký kousek a stará mi udělá - hehe, zlořečenou lázeň, až se vrátím; ale já si nemoh pomoct. Ta holka tě má ráda - až mě to celého pomátlo.

DOROTKA: No, teď toho nechme, teď je všechno dobře, teď jsme pohromadě, teď vezmem tisíce a půjdem domů.

VOCILKA: I ty sojko!

ŠVANDA: Tisíce? Milá Dorotko - o tisících nevím ještě nic.

DOROTKA: No, jen když to jsou sta! Já si z toho moc nedělám.

ŠVANDA: Holečku - já nemám ještě nic.

DOROTKA: Nic?

Odpovězte na otázky

1. O jaký literární žánr se jedná?
2. Vyjmenuj další díla autora.
3. Na které skupiny lze rozdělit náměty autora?
4. Čím se autor kromě psaní dramát zabýval?
5. Která jeho divadelní hra je dodnes známá a proč?
6. V jakém literárním období žil?
7. Jaký měl vztah k nejznámějšímu českému romantikovi, jak se tento muž jmenoval?
8. Kde se autor narodil?

Řešení – J.K. Tyl – Strakonický dudák

1. O jaký literární žánr se jedná? **Dramatická báchorka.**
2. Vyjmenuj další díla autora. **Fidlovačka aneb žádný hněv a žádná rvačka, Kutnohorští havíři, Bankrotář, Tvrdohlavá žena, Paličova dcera...**
3. Na které skupiny lze rozdělit náměty autora? **Dramatické báchorky, historické hry, hry ze současnosti.**
4. Čím se autor kromě psaní dramát zabýval? **Herec, novinář, prozaik, obrozenec.**
5. Která jeho divadelní hra je dodnes známá a proč? **Fidlovačka aneb žádný hněv a žádná rvačka, z této hry pochází česká hymna, ke které napsal Tyl slova – hudba – František Škroup.**
6. V jakém literárním období žil? **V době národního obrození, v romantismu.**
7. Jaký měl vztah k nejznámějšímu českému romantikovi, jak se tento muž jmenoval? **K.H. Mácha, vzájemně se nesnášeli a vysmívali se jeden druhému.**
8. Kde se autor narodil? **V Kutné Hoře.**
9. Proč Švanda musel odejít do světa? **Měl rád Dorotku a její otec mu ji chtěl dát jen, pokud bude bohatý, šel tedy vydělat peníze.**

Zdroje

Pokud není uvedeno jinak, autorem textu je Mgr. Barbora Schneiderová.

Mácha, K.H. : Máj. Práh, Praha 2012, s.49

Tyl, J.K.: Strakonický dudák: národní báchorka se zpěvy ve třech jednáních. Topičova edice, Praha 1940, s.56

Světlá, K.: Černý Petříček. Albatros, Praha 1999, s.8

www.office.com

<http://www.youtube.com/watch?v=z8wnLt9NX-o> – 14.4.2013

Použitý software: MS Windows XP, Microsoft Office Power Point 2010

Galerie MS Office, www.office.microsoft.com